

עת"א 30170/04/20 - עלי סוועאד (אסיר נגד שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

08 מאי 2020

עת"א 30170-04-20 סוועאד (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כב' הנשיא רון שפירא	עלי סוועאד (אסיר)
עותר		
נגד		
משיבים		1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים בתמצית:

בפני עתירת אסיר שהגיש העותר, כאשר לטענתו על המשיב לאפשר לו להשתחרר בעקבות מצב החירום השורר במדינה ובהתאם לתקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (חופשה מיוחדת לאסיר), התש"ף - 2020 (להלן: "תקנות שעת החירום"). לטענת העותר הוא עומד באמות המידה שנקבעו בתקנות שעת החירום הנ"ל ולכן על המשיב לשחררו בהתאם לתקנות שעת החירום.

העותר מרצה מאסר בפועל של 4 חודשים בגין עבירות נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, עבירות אותן ביצע במהלך היותו עובד בעבודות שירות ולכן נגזר דינו לעונש מאסר בפועל החל מיום 20.01.2020. מועד תום ריצוי מאסר מלא צפוי 22.05.2020. מסווג לקטגוריה א', פרופיל אלמ"ב, משטרה.

לטענתו של העותר, הינו עומד באמות המידה שנקבעו בתקנות שעת החירום והחלטת המשיב הינה לוקה בחוסר סבירות. נטען כי העותר הינו אסיר חיובי, שהשלים קבוצות טיפוליות במאסר ומשמש אף אסיר עבודה. כן נטען כי לעותר פרופיל אלמ"ב היסטורי אך מדובר במי ששהה פרק זמן ממושך טרם התייצבותו למאסר מחוץ לכתלי בית הסוהר ללא הפרות או הסתבכות נוספת בתחום האלמ"ב. כן נטען כי העותר השלים קבוצה ייעודית בתחום שליטה בכעסים ולכן ככל שהייתה מסוכנות הרי שזו אוינה. נטען כי נותרה לעותר יתרת מאסר קצרה ומדובר בחודש החשוב בשנה במסגרתו חל צום הרמדאן וכי לעותר 7 ילדים הסמוכים על שולחנו. לכן נטען כי החלטת המשיב אינה סבירה בנסיבות העניין.

המשיב טוען כי מתן חופשה, בכלל זה גם חופשה מיוחדת, נחשב כטובת הנאה הניתנת למי שלא נשקפת ממנו מסוכנות. באשר לתקנות שעת החירום, אשר במסגרתן תוקן סעיף 36 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב - 1971 (להלן: "הפקודה") טוען המשיב כי בהתאם לכך תוקן נוהל השר וכן תוקנה פקודת הנציבות העוסקת בחופשות אסירים ונוסף

עמוד 1

לה פרק העוסק בחופשה מיוחדת לאסיר בתקופת נגיף הקורונה החדש (פרק י"ד לפקודת הנציבות). התיקון לפקודת הנציבות קובע כי רשאי יהיה הנציב או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידי, לאשר הוצאת אסיר לחופשה מיוחדת לפרק זמן של עד 30 ימים. כן נקבע כי לצורך קבלת החלטה תובא בפני הגורם המוסמך חוו"ד מודיעין שב"ס בצירוף עמדת אח"מ/קמב"ס וככל שעמדת אח"מ/קמב"ס תהיה לאשר את הבקשה יכללו תנאי החופשה מעצר בית וכן כל תנאי אחר שייקבע על ידי אח"מ/קמב"ס. כמו כן, נקבע כי החלטת הגורם המוסמך תתקבל לאחר שיישקלו כל השיקולים הרלוונטיים, לרבות עמדת משטרת ישראל לגבי הסיכון האפשרי לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה. על כן, טוען המשיב כי מדובר בסמכות שבשיקול דעת הגורם המוסמך במסגרתה קיימים שיקולים שעליו לשקול ואין מדובר בחובה של הגורם המוסמך. יש לשקול את עניינו הפרטני של כל אסיר ואין מדובר בהחלטה גורפת.

בעניינו של העותר טוען המשיב כי הגורם המוסמך דן בעניינו בתאריך 31/03/20 והחליט לדחות את בקשתו לחופשה מיוחדת בשל התנגדות משטרת ישראל והעדר המלצה של ועדת אלמ"ב. נטען כי במסגרת הטיפול בבקשת העותר לחופשה מיוחדת סווג העותר בתאריך 27.03.20 לקטגוריה א' על ידי משטרת ישראל וזאת בשל תיקי אלמ"ב שנפתחו נגדו שעניינם עבירות אלימות במשפחה. באחד התיקים הורשע העותר בעבירת אלימות כלפי זוגתו ונשפט למאסר בפועל. על כן הוא נמנה עם אוכלוסיית היעד שנדרשת המלצת הגורם המקצועי בנוגע למידת מסוכנותו ביציאה לחופשה מיוחדת. נטען כי מעמדת משטרת ישראל עולה כי לעותר רקע בעבירות אלמ"ב כאשר בתיק אחד אף הורשע ונשפט למאסר. כמו כן, לנ"ל מידע מודיעיני רב שעניינו בפעילות פלילית וקשר עם עבריינים. לכן משטרת ישראל מתנגדת לשחרורו לחופשה. בהתאם לפקודת החופשות עניינו של העותר נדון בפני ועדת מסוכנות בכלא ונוכח העובדה כי עבירתו הקודמת ועבירתו הנוכחית בוצעו תחת השפעת אלכוהול העותר לא עבר תהליך גמילה ומאחר וטרם התקבל דו"ח קהילה עדכני בעניין קורבנות העבירה, לא ניתן להמליץ על יציאתו לחופשה ושחרורו המוקדם. על כן, נטען כי העותר אינו עונה על הקריטריונים שנקבעו וכי נשקף סיכון לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה. נטען כי אין מדובר בזכות בסיסית כפי שנטען אלא בסמכות במסגרתה רשאי הגורם המוסמך לתת חופשה מיוחדת. בנסיבות העניין מדובר בהחלטה סבירה של הגורם המוסמך ואין מקום להתערב בה.

בתשובה לטענות המשיב טוען העותר כי עבירות התעבורה בגין הורשע בוצעו במועדים 08/15 ו-04/19 ומאז אפריל 2019 ועד התייצבותו למאסר שהה בתנאים מגבילים ללא הפרות ולא נפתחו לו תיקים בתקופת מעצר הבית. כן נטען כי קיים פער זמנים בין הסתבכותו בתיקי אלמ"ב לבין מאסרו הנוכחי וכל אותה עת לא הסתבך בעבירות אלמ"ב. נטען כי לא הוצע לעותר להשתלב במחלקת תעבורה. כן נטען כי העותר צם בחודש הרמדאן ומבוקש כי ישהה במעצר בית מוחלט באופן שניתן לפקח עליו על ידי גורמי אכיפת החוק. נטען כי לו היה נבחן היום על ידי ועדת אלמ"ב, סביר כי הייתה ממליצה על הסרת פרופיל אלמ"ב, לאור קבוצה ייעודית לשליטה בכעסים שעבר, כמו גם חלוף הזמן ונתק עם רעייתו לשעבר וחוסר אינטראקציה ביניהם כיום.

המשיב הבהיר בתגובה כי הגורם המקצועי המוסמך לדון בהגדרת אסיר וכן להמליץ בעת החלטה בדבר מתן חופשה בעניינם של אסירים בעלי פרופיל אלמ"ב השפויים לתקופת מאסר של עד 6 חודשים הוא ועדת המסוכנות בכלא ולא ועדת אלמ"ב המחוזית כפי שנטען על ידי העותר. ועדת המסוכנות התנגדה ליציאתו לחופשה.

דין והכרעה:

כאמור, תקנות שעת החירום שבנדון הביאו לתיקון סעיף 36 לפקודה ולהוספת סעיף (א1) כדלקמן:

- "(א1) (1) הנציב, או סוהר בכיר בדרגת גונדר שהוא הסמך לעניין זה, רשאי, באישור השר, ובתנאים שייראו לשר בהתאם לסמכותו לפי סעיף קטן (א), לתת לאסיר, בשל התפשטות נגיף הקורונה החדש, חופשה מיוחדת שלא תעלה על שלושים ימים; תקופת מאסרו של האסיר לא תוארך בשל חופשה מיוחדת זו;**
- (2) על אף האמור בסעיף 68ג(א), אסיר שהוצא לחופשה מיוחדת לפי פסקה (1) ישוחרר לפי הסעיף האמור בתום ימי החופשה המיוחדת, אף אם לא עלתה תפוסת האסירים על תקן הכליאה ביום הקובע כהגדרתו בסעיף האמור;**
- (3) סעיף קטן זה יחול על אסיר שהתקיימו לגביו כל אלה:**
- (א) הוא אזרח ישראל או תושב ישראל, השפוט לתקופת מאסר שאינה עולה על 4 שנים ויתרת מאסרו עד למועד שחרורו המינהלי לפי סעיף 68ג(א) אינה עולה על שלושים ימים מיום היציאה לחופשה;**
- (ב) הוא לא הורשע ב"עבירת מין או אלימות חמורה" כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, או בעבירות כמפורט בפרט 1 או 2 בתוספת לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001;**
- (ג) הוא לא הוגדר כאסיר ביטחוני או כפעיל טרור לפי כל דין."**

ניתן לראות מנוסח התיקון, כפי שטען המשיב, כי הנציב או סוהר בכיר שהוא הסמך לעניין זה **רשאי** לתת לאסיר, בשל התפשטות נגיף הקורונה החדש, חופשה מיוחדת שלא תעלה על שלושים ימים, זאת בהתקיים הקריטריונים המצוינים בסעיף, ובתום ימי החופשה ישוחרר האסיר שיצא לחופשה מיוחדת. **עם זאת יש להדגיש - תקנות אלו אינן מבטלות ואינן מפקיעות את חובת שב"ס לבחון ולשקול בנוסף את כל יתר הנתונים הנדרשים במסגרת חובתו כארגון בטחון להגן על שלום הציבור. מעת שאסיר נמצא כעומד בתנאי התקנות הנ"ל חובה על שב"ס לבחון גם את יתר הנתונים שבבסיס כל החלטה על הוצאת עותר לחופשה או לשחרור מוקדם.**

בעקבות התיקון הנ"ל תוקנה גם פקודת הנציבות העוסקת בחופשות אסירים שמספרה 04.40.00 ונוסף לה פרק י"ד העוסק בחופשה מיוחדת לאסיר בתקופת נגיף הקורונה החדש, במסגרתו נקבע כי לצורך קבלת החלטה בעניין חופשה מיוחדת כזו תובא בפני הגורם המוסמך חוו"ד מודיעין שב"ס בצירוף עמדת אח"מ/קמב"ס וככל שעמדת אח"מ/קמב"ס תהיה לאשר את הבקשה יכללו תנאי החופשה מעצר בית וכן כל תנאי אחר שייקבע על ידי אח"מ/קמב"ס. כמו כן, נקבע כי החלטת הגורם המוסמך תתקבל לאחר שישקלו כל השיקולים הרלוונטיים, לרבות עמדת משטרת ישראל לגבי הסיכון האפשרי לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה. על כן, יש לקבל טענת המשיב כי מדובר בסמכות שבשיקול דעת הגורם המוסמך במסגרתה קיימים שיקולים שעליו לשקול ואין מדובר בחובה של הגורם המוסמך. יש לשקול את עניינו הפרטני של כל אסיר, את חוות הדעת בעניינו ואת הסיכון האפשרי לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה ואין מדובר בהחלטה גורפת.

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי במסמכים שהוגשו לעיוני, הכוללים גם חומר סודי, הגעתי למסקנה כי אין מקום להתערב בהחלטת המשיב לעניין סירוב להוציא את העותר לחופשה מיוחדת או לשחררו בהתאם לתקנות שעת החירום, שכן מדובר בהחלטה סבירה בנסיבות העניין.

כידוע, בהתאם לפקודת הנציבות הרלוונטית ולפסיקה נקבע כי חופשה אינה זכות מוקנית, אלא טובת הנאה הנתונה לשיקול דעתו של המשיב [רע"ב 3851/14 אבו עינם נ' שב"ס (30.05.2014)]. בהתאם לפקודת הנציבות הרלוונטית, בעת שקילת בקשה לאישור חופשה על המשיב להביא בחשבון גם את מידת הסכנה הנשקפת לציבור במהלך החופשה. על כן, יש לקבל את עמדת הגורמים הרלוונטיים בטרם מתן החלטה. כאמור, גם בעת שקילת הוצאת האסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום שבנדון, יש לשקול שיקולים רלוונטיים כגון חו"ד הגורמים המתאימים, התנהלות תקינה ומידת הסכנה הנשקפת לציבור במהלך החופשה.

"כלל הוא כי מתן חופשה לאסיר המרצה עונש מאסר הינו ענין המצוי בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת, ובית משפט זה לא יתערב בשיקול דעתה אלא אם נפל בו פגם המצדיק התערבות שיפוטית (רע"ב 6545/97 מדינת ישראל נ' מחאג'נה; רע"ב 3019/98 מדינת ישראל נ' ארזי, פד"י נב(2) 743, 746). בתחום זה נדרש איזון בין עניינו של האסיר ביציאה לחופשה מהכלא לבין צרכי ההגנה על שלום הציבור ובטחונו. במסגרת איזון זה, ניתנת עדיפות לאינטרס ההגנה על שלום הציבור על פני עניינו של האסיר ביציאה לחופשה (רע"ב 1318/98 פלוני נ' שירות בתי הסוהר, תק' על' 98(2) 177, 178)."

רע"ב 4581/04 שרקה נ' שב"ס (02.09.2004).

כללים אלו יפים גם כאשר מדובר בשקילת הוצאת אסיר לחופשה מיוחדת או שחרורו בהתאם לתקנות שעת החירום והתיקון לפקודה ולפקודת הנציבות כמפורט לעיל.

יצוין כי גם אם נתייחס לשאלת הוצאתו או אי הוצאתו של אסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום דרך משקפי הוראות חוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א - 2001 (להלן: "החוק") והפסיקה הענפה, שכן ניתן לראות בהוצאת אסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום, כאשר במהלך החופשה המיוחדת הוא שווה בתנאי מעצר בית ובסיומה הוא משתחרר ממאסרו, כשחרור על תנאי ממאסר, הרי שמדובר בהליך מנהלי במסגרתו התערבותו של בית משפט בהחלטת הגורם המנהלי מוגבלת למקרים בהם נפל פגם מהותי בהליך קבלת ההחלטה המנהלית, או מקרים בהם ההחלטה המנהלית אינה מבוססת על תשתית עובדתית ראויה או שההחלטה היא בלתי סבירה בצורה קיצונית. שיקול הדעת שניתן לגורם המקצועי הבוחן את הנושא הוא רחב ובית המשפט, המעביר ביקורת שיפוטית על ההחלטה המנהלית של הגורם המקצועי, יטה שלא להחליף את שיקול דעתו של הגורם המנהלי המקצועי בשיקול דעתו, והתערבותו תצטמצם אך למקרים בהם ניכרים בהחלטותיו של הגורם המנהלי המקצועי פגמים משפטיים, בהתאם לעילות המוכרות מהמשפט המנהלי, דוגמת חריגה קיצונית ממתחם הסבירות.

בעניינו של העותר דן הגורם המוסמך והחליט לדחות את בקשתו לחופשה מיוחדת בשל התנגדות משטרת ישראל והעדר המלצה של ועדת מסוכנות. במסגרת הטיפול בבקשת העותר לחופשה מיוחדת סווג העותר לקטגוריה א' על ידי משטרת ישראל וזאת בשל תיקי אלמ"ב שנפתחו נגדו בעבר שעניינם עבירות אלימות במשפחה. באחד התיקים הורשע העותר בעבירת אלימות כלפי זוגתו לשעבר ונשפט למאסר בפועל. על כן הוא נמנה עם אוכלוסיית היעד שנדרשת המלצת הגורם המקצועי בנוגע למידת מסוכנותו ביציאה לחופשה מיוחדת. מעמדת משטרת ישראל עולה כי לעותר רקע בעבירות אלמ"ב כאשר בתיק אחד כאמור אף הורשע ונשפט למאסר. כמו כן, לנ"ל מידע מודיעיני רב שעניינו בפעילות פלילית וקשר עם עבריינים. לכן משטרת ישראל מתנגדת לשחרורו לחופשה. בהתאם לפקודת החופשות עניינו של

העותר נדון בפני ועדת מסוכנות בכלא ולמרות העובדה כי עבירתו הקודמת ועבירתו הנוכחית בוצעו תחת השפעת אלכוהול העותר לא עבר תהליך גמילה. לאור זאת, ומאחר וטרם התקבל דו"ח קהילה עדכני בעניין קורבנות העבירה, לא ניתן היה להמליץ על יציאתו לחופשה ושחרורו המוקדם.

לאור המפורט לעיל, מבחינת החומר שהוגש לבית המשפט עולה כי יש ממש בטענות המשיב לגבי החומר המודיעיני המצביע על פעילות פלילית וקשר עם עבריינים ויש בסיס לעמדת משטרת ישראל והעדר המלצה של ועדת מסוכנות. בנסיבות אלו סבורני כי לא נפל פגם בהחלטה שלא לשחררו.

כאמור לעיל, אין די בכך שהעותר עונה על הקריטריונים שנקבעו בתקנות שעת החירום או בתיקון לפקודה, שכן אין מדובר בזכות אלא בעניין שבשיקול דעת הגורם המוסמך ובנסיבות העניין ולאור המידע שהוצג המעיד על קיומה של מסוכנות לציבור, הקביעה כי אין מקום לאשר יציאה לחופשה מיוחדת או לשחררו הינה החלטה סבירה של הגורם המוסמך שלא נפל בה פגם המצדיק התערבות. המשיב אחראי הן לביטחון האסיר והן לביטחון הציבור במהלך שקילת בקשת האסיר ונראה כי המשיב שקל את השיקולים הרלוונטיים והחלטתו אינה בלתי סבירה.

על כן, העתירה, כפי שהוגשה ובהתייחס לתקיפת ההחלטה המנהלית מיום 31.3.20, נדחית.

עם זאת לא ניתן להתעלם מחלוף הזמן מעת שניתנה ההחלטה. כמו כן לא ניתן להתעלם מהעובדה שכעת חל חודש הרמדאן על כל המשמעות האישיות והמשפחתיות שיש לחודש זה בכל הנוגע לאסיר/העותר. עוד לא ניתן להתעלם מהעובדה שיתרת מאסרו של האסיר קצרה.

בהתאם, בבד בבד עם דחיית העתירה, והגם שלא נפל פגם המצדיק את התערבות בית המשפט בהחלטה שניתנה בעבר, אני מורה כדלקמן:

עניינו של העותר יוחזר לגורם המנהלי המוסמך בשב"ס שיבחן על רקע כל האמור, ותוך התייחסות להתנהגותו של העותר מאז שניתנה ההחלטה בעניינו ועד היום, האם ניתן כעת להורות על מתן חופשה מוקדמת לשחרור המיועד. אדגיש כי לעניין זה יהיה על הגורם המנהלי לשקול את כל השיקולים הנוגעים לעניין, כפי שגם פורט בהחלטה זו, תוך שקלול חלוף הזמן ומכלול המשמעות הנובעות מקיצור יתרת המאסר.

אדגיש כי לגופו של עניין אינני מביע עמדה. הגורם המנהלי ישקול ויחליט בהתאם לסמכותו.

המזכירות תעביר בדחיפות החלטה לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, י"ד אייר תש"פ, 08 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא